

ความเห็นส่วนตัว
ของ นายอุดม รัฐอมฤต ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยที่ ๑๑/๒๕๖๗

เรื่องพิจารณาที่ ๒๙/๒๕๖๖

วันที่ ๑๒ เดือน มิถุนายน พุทธศักราช ๒๕๖๗

ระหว่าง ศาลอุทธรณ์ภาค ๔

ผู้ร้อง

ผู้ถูกร้อง

ศาลอุทธรณ์ภาค ๔ ส่งคำโต้แย้งของผู้คัดค้าน (นายเอกภาพ พลซื่อ) ในคดีเลือกตั้ง หมายเลขดำที่ ลต อบจ ๒/๒๕๖๕ คดีหมายเลขแดงที่ ๑๘๙๒/๒๕๖๕ เพื่อขอให้ศาลรัฐธรรมนูญ พิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๒ ข้อเท็จจริงตามหนังสือส่งคำโต้แย้งและเอกสารประกอบ สรุปได้ดังนี้

คณะกรรมการการเลือกตั้งยื่นคำร้องต่อศาลอุทธรณ์ภาค ๔ กล่าวหาผู้คัดค้านว่า ในการเลือกตั้ง นายองค์การบริหารส่วนจังหวัดร้อยเอ็ดที่กำหนดให้มีขึ้นเมื่อวันที่ ๒๐ ธันวาคม ๒๕๖๓ ผู้คัดค้าน เป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งนายองค์การบริหารส่วนจังหวัดร้อยเอ็ดได้ปราศร้ยหาเสียงเลือกตั้งด้วยการ หลอกลวง ใส่ร้ายด้วยความเท็จ หรือจงใจให้เข้าใจผิดในคะแนนนิยมของผู้สมัครรายอื่น เพื่อจงใจให้ ผู้มีสิทธิเลือกตั้งลงคะแนนให้แก่ผู้คัดค้านหรือให้งดเว้นการลงคะแนนให้แก่ผู้สมัครรายอื่น อันเป็นการฝ่าฝืน พระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๒ มาตรา ๖๕ (๕) และปรากฏหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่า ผลการเลือกตั้งเกิดจากการเลือกตั้งที่มีได้เป็นไปโดยสุจริต หรือเที่ยงธรรม ขอให้ศาลอุทธรณ์ภาค ๔ สั่งให้มีการเลือกตั้งนายองค์การบริหารส่วนจังหวัดร้อยเอ็ดใหม่ และสั่งเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งหรือเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของผู้คัดค้านตามพระราชบัญญัติ การเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๒ มาตรา ๑๐๘ วรรคสอง และสั่งให้ ผู้คัดค้านรับผิดชอบค่าใช้จ่ายสำหรับการเลือกตั้งครั้งที่เป็นเหตุให้ศาลมีคำสั่งให้มีการเลือกตั้งใหม่ ตามมาตรา ๑๐๙ วรรคหนึ่ง ระหว่างการพิจารณา ศาลอุทธรณ์ภาค ๔ เห็นว่าการโต้สวนและมีคำสั่ง หรือคำพิพากษาในส่วนคำขอให้รับผิดชอบค่าใช้จ่ายสำหรับการเลือกตั้งไปในคราวเดียวกันจะเป็นเหตุ ให้คดีล่าช้า จึงจำหน่ายคดีชั่วคราวในส่วนคำขอให้รับผิดชอบค่าใช้จ่ายสำหรับการเลือกตั้งออกจากสารบบความ

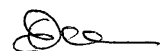
ต่อมาศาลอุทธรณ์ภาค ๔ พิพากษาให้มีการเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดร้อยเอ็ดใหม่ แทนผู้คัดค้าน และให้เพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของผู้คัดค้านมีกำหนดสิบปีนับแต่วันที่มิคำพิพากษา

ระหว่างการพิจารณาคดีของศาลอุทธรณ์ภาค ๔ ในส่วนคำขอให้รับผิดค่าใช้จ่ายสำหรับการเลือกตั้ง ผู้คัดค้านยื่นคำร้องโต้แย้งว่า พระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๒ มาตรา ๑๐๙ วรรคหนึ่ง กำหนดให้ผู้ที่ถูกศาลอุทธรณ์หรือศาลอุทธรณ์ภาค มีคำสั่งให้เพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง หรือเพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง และเป็นเหตุให้ต้องมีการเลือกตั้งใหม่ ต้องรับผิดค่าใช้จ่ายสำหรับการเลือกตั้งที่เป็นเหตุให้ศาลมีคำสั่งเช่นว่านั้น เป็นการเรียกค่าเสียหายเชิงลงโทษจากผู้กระทำการอันเป็นเหตุให้ต้องมีการเลือกตั้งใหม่ ซึ่งผู้คัดค้านถูกลงโทษไปแล้ว โดยศาลอุทธรณ์ภาค ๔ พิพากษาให้มีการเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดร้อยเอ็ดใหม่ แทนผู้คัดค้าน และให้เพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของผู้คัดค้านมีกำหนดสิบปีนับแต่วันที่มิคำพิพากษา การที่คณะกรรมการการเลือกตั้งขอให้ศาลมีคำสั่งให้ผู้คัดค้านรับผิดค่าใช้จ่ายสำหรับการเลือกตั้งใหม่ ถือเป็นการลงโทษครั้งที่สอง ขัดกับหลักกฎหมายทั่วไปที่ว่ากระทำความผิดครั้งเดียวไม่อาจถูกลงโทษสองครั้ง เป็นการเพิ่มภาระแก่ผู้คัดค้านเกินสมควรแก่เหตุ เมื่อเทียบกับกรณีที่นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด ลาออกและจัดให้มีการเลือกตั้งใหม่ แต่กลับไม่ต้องรับผิดค่าใช้จ่ายสำหรับการเลือกตั้ง จึงเป็นการปฏิบัติสองมาตรฐานและไม่เป็นธรรมแก่ผู้คัดค้าน อันถือเป็นเหตุให้บุคคลไม่เสมอภาคกันในทางกฎหมาย และกระทบต่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ และมาตรา ๒๗

ศาลอุทธรณ์ภาค ๔ เห็นว่า ผู้คัดค้านโต้แย้งว่าพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๒ มาตรา ๑๐๙ วรรคหนึ่ง ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ และมาตรา ๒๗ ซึ่งศาลอุทธรณ์ภาค ๔ จะใช้บทบัญญัติแห่งกฎหมายดังกล่าวบังคับแก่คดี และยังไม่มีคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญในส่วนที่เกี่ยวกับบทบัญญัตินี้ จึงส่งคำโต้แย้งดังกล่าวต่อศาลรัฐธรรมนูญ เพื่อพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๒ วรรคหนึ่ง

ประเด็นวินิจฉัย

พระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๒ มาตรา ๑๐๙ วรรคหนึ่ง ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ และมาตรา ๒๗ วรรคหนึ่ง หรือไม่

ความเห็น

ข้อโต้แย้งของผู้คัดค้านที่ว่า พระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๒ มาตรา ๑๐๙ วรรคหนึ่ง เป็นบทบัญญัติที่กำหนดให้เรียกค่าเสียหายเชิงลงโทษจากผู้กระทำการอันเป็นเหตุให้ต้องมีการเลือกตั้งใหม่ ซึ่งผู้คัดค้านถูกลงโทษไปแล้วโดยศาลอุทธรณ์ภาค ๔ พิพากษาให้มีการเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดร้อยเอ็ดใหม่แทนผู้คัดค้าน และให้เพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของผู้คัดค้านมีกำหนดสิบปีนับแต่วันที่มิคำพิพากษา การที่คณะกรรมการการเลือกตั้งขอให้ศาลอุทธรณ์ภาค ๔ มีคำสั่งให้ผู้คัดค้านต้องรับผิดชอบในค่าใช้จ่ายสำหรับการเลือกตั้งครั้งที่เป็เหตุให้ศาลมีคำสั่งถือเป็นการลงโทษครั้งที่สอง ขัดกับหลักกฎหมายทั่วไปที่ว่ากระทำความผิดครั้งเดียวไม่อาจถูกลงโทษสองครั้ง ขัดต่อหลักนิติธรรม เป็นการเพิ่มภาระแก่ผู้คัดค้านเกินสมควรแก่เหตุ และกระทบต่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ นั้น

เห็นว่า รัฐธรรมนูญบัญญัติเป็นหลักการให้สมาชิกสภาท้องถิ่นต้องมาจากการเลือกตั้ง และผู้บริหารท้องถิ่นให้มาจากการเลือกตั้งหรือมาจากความเห็นชอบของสภาท้องถิ่น หรือกรณีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบพิเศษจะมาโดยวิธีอื่นก็ได้ แต่ต้องคำนึงถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนด้วย โดยคุณสมบัติของผู้มีสิทธิเลือกตั้งและผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง รวมทั้งหลักเกณฑ์และวิธีการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นให้เป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ ซึ่งต้องคำนึงถึงเจตนารมณ์ในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตตามแนวทางที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญด้วย ดังนั้น คณะกรรมการการเลือกตั้งซึ่งเป็นผู้มีหน้าที่และอำนาจควบคุมและดำเนินการจัดให้มีการเลือกตั้งตามที่กฎหมายกำหนดให้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม หากพบว่าผู้สมัครรับเลือกตั้งหรือสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นกระทำการฝ่าฝืนกฎหมายจนเป็นเหตุให้การเลือกตั้งไม่เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งยื่นคำร้องต่อศาลอุทธรณ์หรือศาลอุทธรณ์ภาคที่มีเขตอำนาจเพื่อพิจารณาในกรณีที่ศาลวินิจฉัยว่าผลการเลือกตั้งเกิดจากการเลือกตั้งที่มีได้เป็นไปโดยสุจริตหรือเที่ยงธรรม ให้ศาลสั่งให้มีการเลือกตั้งใหม่สำหรับการเลือกตั้งนั้น และสั่งเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งหรือเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของผู้ที่กระทำการอันเป็นเหตุให้การเลือกตั้งมิได้เป็นไปโดยสุจริตหรือเที่ยงธรรมเป็นเวลาสิบปี

เมื่อพิจารณาพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๒ มาตรา ๑๐๙ วรรคหนึ่ง ที่กำหนดให้ศาลอุทธรณ์หรือศาลอุทธรณ์ภาคมีคำสั่งให้เพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งหรือเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งผู้สมัครรับเลือกตั้งหรือสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นผู้ใด และเป็นเหตุให้ต้องมีการเลือกตั้งใหม่ ไม่ว่าจะมีความร้องขอหรือไม่ให้ศาลสั่งให้ผู้ยื่นต้องรับผิดชอบในค่าใช้จ่าย

สำหรับการเลือกตั้งครั้งที่เป็นเหตุให้ศาลมีคำสั่งเช่นว่านั้น จำนวนค่าใช้จ่ายดังกล่าวให้ศาลพิจารณาจากหลักฐานการใช้จ่ายที่คณะกรรมการการเลือกตั้งเสนอต่อศาลนั้น

เห็นว่า บทบัญญัติดังกล่าว เป็นมาตรการทางกฎหมายเพื่อให้การได้มาซึ่งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นให้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม และเพื่อป้องกันความเสียหายที่รัฐต้องจัดสรรงบประมาณแผ่นดินมาดำเนินการจัดการเลือกตั้งใหม่ เนื่องจากการเลือกตั้งท้องถิ่นเป็นกระบวนการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในระดับท้องถิ่น อันเป็นสิทธิพื้นฐานของประชาชนในระบอบประชาธิปไตยที่รัฐธรรมนูญรับรองและคุ้มครองไว้ โดยการเปิดโอกาสให้ประชาชนได้ตัดสินใจเลือกผู้แทนของตนเข้าไปปกครองและบริหารท้องถิ่น เพื่อให้ได้มาซึ่งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นที่เป็นคนดี มีความรู้ความสามารถ มีจิตสำนึกและมีคุณธรรม ดังนั้น การที่ผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นกระทำการใด ๆ เพื่อให้ได้มาซึ่งคะแนนจากผู้มีสิทธิเลือกตั้งโดยวิธีการอันมิชอบด้วยกฎหมายการเลือกตั้ง จนเป็นเหตุให้การเลือกตั้งมิได้เป็นไปโดยสุจริตหรือเที่ยงธรรม และศาลอุทธรณ์หรือศาลอุทธรณ์ภาคมีคำสั่งให้เพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งหรือเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของผู้สมัครรับเลือกตั้ง และเป็นเหตุให้ต้องมีการเลือกตั้งใหม่ ย่อมเป็นไปตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญและพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๒ ที่มีวัตถุประสงค์เพื่อให้การเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นเป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม เพราะการกระทำอันมิชอบดังกล่าวส่งผลทำให้รัฐได้รับความเสียหายโดยต้องเสียค่าใช้จ่ายงบประมาณแผ่นดินในการจัดการเลือกตั้ง ผู้กระทำจำต้องรับผิดชอบใช้ค่าเสียหายนั้น โดยศาลอุทธรณ์หรือศาลอุทธรณ์ภาคจะพิจารณาจากหลักฐานการใช้จ่ายที่คณะกรรมการการเลือกตั้งเสนอต่อศาลเพื่อกำหนดจำนวนค่าใช้จ่ายสำหรับการเลือกตั้งครั้งที่เป็นเหตุให้ศาลมีคำสั่งเช่นว่านั้น ความรับผิดชอบใช้ค่าเสียหายดังกล่าว แม้จะมีส่วนเป็นค่าเสียหายในทางแพ่งที่มีจุดประสงค์เพื่อให้ผู้กระทำผิดชดใช้ความเสียหายที่เกิดขึ้นจากการกำหนดให้ชดใช้เต็มตามจำนวนที่เป็นค่าใช้จ่ายในการจัดการเลือกตั้งครั้งที่เป็นเหตุให้ศาลมีคำสั่งให้มีการเลือกตั้งใหม่ ต่างจากการเรียกร้องค่าเสียหายในทางแพ่งปกติที่คู่กรณีอาจพิสูจน์เหตุหนักเบาของการกระทำเพื่อให้ศาลพิจารณากำหนดความรับผิดที่เหมาะสมสำหรับกรณีนั้นได้ โดยพิจารณาจากข้อเท็จจริงที่เกี่ยวข้องและความเสียหายที่เกิดขึ้นเป็นเกณฑ์ในการกำหนดค่าเสียหาย แต่ในกรณีที่ต้องจัดการเลือกตั้งใหม่นั้น จำนวนค่าใช้จ่ายที่ต้องชดใช้ ให้ศาลพิจารณาจากหลักฐานการใช้จ่ายที่คณะกรรมการการเลือกตั้งเสนอต่อศาล ซึ่งเป็นจำนวนค่าเสียหายที่กำหนดกรอบชัดเจนโดยผู้ชดใช้ไม่อาจโต้แย้งระดับความหนักเบา และศาลไม่อาจใช้ดุลพินิจพิจารณาตามเหตุผลเพื่อความเป็นธรรมผู้ชดใช้คงทำได้แต่เพียงโต้แย้งในเนื้อหาได้ว่ารายการค่าใช้จ่ายใดไม่ใช่อำนาจที่ใช้สำหรับการจัดการ

เลือกตั้งเท่านั้น จึงมีลักษณะทำนองเดียวกับการกำหนดค่าเสียหายเชิงลงโทษ (punitive damages) กล่าวคือ กำหนดความรับผิดทางแพ่งของผู้กระทำละเมิดให้มากกว่าความเสียหายที่บุคคลนั้นก่อให้เกิดขึ้นเพื่อวัตถุประสงค์เชิงข่มขู่ไม่ให้มีการกระทำที่ก่อความเสียหายเช่นนั้นอีก อันมีผลเป็นการเตือนไม่ให้ผู้อื่นคิดที่จะกระทำผิดในลักษณะเช่นเดียวกันในภายหน้าอีกด้วย

อย่างไรก็ดี แม้การชดใช้ค่าใช้จ่ายในการจัดการเลือกตั้งตามที่พระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๒ มาตรา ๑๐๙ วรรคหนึ่ง จะมีลักษณะความรับผิดทางแพ่งเชิงลงโทษ แต่ก็เป็นคนละกรณีกับการลงโทษโดยการเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งหรือเพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง โดยวัตถุประสงค์ของการกำหนดความรับผิดของทั้งสองกรณีมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยยะสำคัญ กล่าวคือ การเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งหรือเพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง เป็นการจำกัดสิทธิในทางการเมืองซึ่งมุ่งประสงค์ในการลงโทษในเชิงป้องกันเพื่อไม่เปิดโอกาสให้บุคคลที่ทุจริตฝ่าฝืนกฎหมายเลือกตั้งเข้ามาร่วมในการใช้อำนาจของส่วนรวมอย่างน้อยในช่วงระยะเวลาหนึ่ง เพื่อให้สังคมเกิดความมั่นใจว่าการเลือกตั้งตามแนวทางประชาธิปไตยของบ้านเมืองจะได้รับการคุ้มครองให้เป็นไปตามหลักสุจริตและเที่ยงธรรม ไม่มีบุคคลใดที่จะใช้อิทธิพลในการฝ่าฝืนกฎหมายเพื่อประโยชน์ส่วนตนได้ บุคคลที่ไม่ปฏิบัติตามกฎหมายจึงต้องได้รับผลร้ายโดยการจำกัดสิทธิทางการเมือง ส่วนความรับผิดทางแพ่ง เป็นมาตรการเยียวยาชดใช้ค่าเสียหายที่เป็นผลมาจากการกระทำของบุคคลในทางละเมิดสิทธิของบุคคลอื่นโดยเจตนา หรือไม่เจตนา ซึ่งโดยปกติกฎหมายจะกำหนดให้ผู้ที่ก่อความเสียหายรับผิดชอบชดใช้ให้แก่ผู้ได้รับความเสียหายให้กลับคืนสู่ฐานะเดิม อย่างไรก็ดี เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดการกระทำละเมิดสิทธิของบุคคลในการกระทำที่ขาดความรับผิดชอบในเรื่องสำคัญ ๆ กฎหมายอาจกำหนดค่าเสียหายเชิงลงโทษเช่นในกรณีนี้ด้วย ดังนั้น เมื่อวัตถุประสงค์ในการกำหนดสภาพบังคับในการเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งหรือเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งกับสภาพบังคับให้มีการชดใช้ค่าใช้จ่ายในการเลือกตั้งตามที่พระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๒ มาตรา ๑๐๙ วรรคหนึ่ง มีความแตกต่างโดยวัตถุประสงค์ที่กฎหมายมุ่งให้เกิดผลต่อบุคคลที่ฝ่าฝืนกฎหมายเลือกตั้งดังกล่าว กรณีไม่ใช่การกำหนดบทลงโทษแก่บุคคลซ้ำในเรื่องเดียวกัน จึงไม่ขัดต่อหลักการกระทำครั้งเดียวไม่อาจถูกลงโทษสองครั้ง หลักการตามบทบัญญัติมาตรา ๑๐๙ วรรคหนึ่ง ยังใช้ในกฎหมายเกี่ยวกับการเลือกตั้งอื่น ได้แก่ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๑๓๙ วรรคหนึ่ง ที่บัญญัติว่า “ในกรณีที่ศาลฎีกามีคำสั่งให้เพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งหรือเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งผู้สมัครหรือสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรผู้ใดและเป็นเหตุให้ต้องมีการเลือกตั้งใหม่ ไม่ว่าจะมีความร้องขอหรือไม่ ให้ศาลฎีกาสั่งให้ผู้นั้นรับผิดชอบในค่าใช้จ่ายสำหรับการเลือกตั้ง

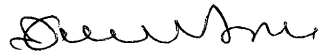
ครั้งที่เป็นเหตุให้ศาลฎีกามีคำสั่งเช่นว่านั้น จำนวนค่าใช้จ่ายดังกล่าวให้ศาลฎีกาพิจารณาจากหลักฐานการใช้จ่ายที่คณะกรรมการเสนอต่อศาล” และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๘๖ วรรคหนึ่ง ที่บัญญัติว่า “ในกรณีที่ศาลฎีกามีคำสั่งให้เพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งหรือเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งผู้สมัครหรือสมาชิกวุฒิสภาผู้ใดและเป็นเหตุให้ต้องมีการเลือกใหม่ไม่ว่าจะมีคำร้องขอหรือไม่ ให้ศาลฎีกาสั่งให้ผู้นั้นรับผิดชอบค่าใช้จ่ายสำหรับการเลือกตั้งครั้งที่เป็นเหตุให้ศาลฎีกามีคำสั่งเช่นว่านั้น จำนวนค่าใช้จ่ายดังกล่าวให้ศาลฎีกาพิจารณาจากหลักฐานการใช้จ่ายที่คณะกรรมการเสนอต่อศาล” อันเป็นการวางกลไกป้องกัน ตรวจสอบและขจัดการทุจริตและประพฤติมิชอบที่เข้มงวด เต็มขนาด เพื่อมิให้บุคคลที่ปราศจากคุณธรรมเข้ามามีอำนาจในการปกครองบ้านเมือง อันเป็นไปตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐

ดังนั้น แม้พระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๒ มาตรา ๑๐๙ วรรคหนึ่ง จะเป็นบทบัญญัติที่จำกัดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคล แต่เมื่อชั่งน้ำหนักระหว่างผลกระทบต่อการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลกับประโยชน์สาธารณะที่ได้รับตามวัตถุประสงค์ของกฎหมายแล้ว เห็นว่าเป็นไปตามหลักความได้สัดส่วน ไม่ขัดต่อหลักนิติธรรม ไม่เพิ่มภาระหรือจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลเกินสมควรแก่เหตุ ไม่กระทบต่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ทั้งมีผลใช้บังคับเป็นการทั่วไป ไม่มุ่งหมายให้ใช้บังคับแก่กรณีใดกรณีหนึ่งหรือแก่บุคคลใดบุคคลหนึ่งเป็นการเจาะจง จึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖

สำหรับข้อโต้แย้งของผู้คัดค้านที่ว่า เมื่อเทียบพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๒ มาตรา ๑๐๙ วรรคหนึ่ง กับกรณีนายกองค้การบริหารส่วนจังหวัดลาออกโดยไม่ต้องรับผิดชอบค่าใช้จ่ายสำหรับการเลือกตั้ง ซึ่งเป็นการปฏิบัติสองมาตรฐาน ไม่เป็นธรรมแก่ผู้คัดค้าน เป็นเหตุให้บุคคลไม่เสมอกันในกฎหมาย ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๗ วรรคหนึ่ง นั้น เห็นว่า การลาออกจากตำแหน่งดังกล่าวเป็นสิทธิของบุคคลที่กระทำได้และมีได้กระทำการฝ่าฝืนบทบัญญัติแห่งกฎหมาย แตกต่างจากกรณีตามมาตรา ๑๐๙ วรรคหนึ่ง ซึ่งเป็นการกำหนดความรับผิดของบุคคลในผลของการกระทำอันเนื่องมาจากการฝ่าฝืนกฎหมาย กรณีที่ผู้คัดค้านยกมาแสดงข้อเท็จจริงอันเป็นสาระสำคัญที่แตกต่างกันโดยสิ้นเชิง กรณีจึงต้องปฏิบัติด้วยกฎเกณฑ์ที่ต่างกัน ไม่ขัดต่อหลักความเสมอภาค ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๗ วรรคหนึ่ง

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่น หรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๒ มาตรา ๑๐๙ วรรคหนึ่ง ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ และมาตรา ๒๗ วรรคหนึ่ง

(นายอุดม รัฐอมฤต)

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ